The Burial of German Soldiers in Paibutiškis and Pašekštis villages

In 2017, two 10.5 m^2 trenches (a total of 21 m^2) were excavated near Paibutiškis and Pašekštis villages in Labanoras eldership, Švenčionys District, (East Lithuania). The remains of two Second World War German soldiers were discovered and exhumed.

Information about the gravesites was supplied by the inhabitants in the vicinity of Labanoras. According to witnesses, both soldiers had been buried by local inhabitants. The burial sites had been marked by small wooden crosses without inscriptions.

The location of the Paibutiškis grave had been shown to a witness by his father. Together they had unearthed the burial and placed the discovered items in a bag that they deposited beside the soldier's left foot before reburying the remains. The aforementioned bag was found at a depth of 20–30 cm (Fig. 1). The grave contained a complete skeleton, a large quantity of tree roots, half an identification tag, and some ammunition fragments.

In Pašekštis, the individual had been interred supine at a depth of 75–80 cm with his body oriented NW–SE and his head to the NW (Fig. 2). The arms were bent in the pelvic area, the legs straight. A complete identification tag and ammunition fragments were found beside the skeleton.

The remains belonged to 30–35 and 20–25 year-old males. Both bore changes that could have been consequences of a long campaign. The soldier buried in Paibutiškis had a pelvic bone lesion caused by a bullet or shrapnel. Several pieces of embedded shrapnel and perimortem fractures were also found. A puncture wound was discovered in the occipital.

Judging from the abbreviations on the tags, the soldiers belonged to: the Headquarters Company of the 311 Grenadier Replacement Battalion and the Basic Training Company of the 316 Grenadier Replacement Battalion (ST. Kp. G.E.B. 311; Stamm. kp. Gr.E.B. 316).

Neringa Dargytė,
Diana Antropikaitė

Karių kapavietė Sadūniškių kaime

2017 m. Sadūniškių kaime (Vilniaus r., Mickūnų sen.) vykdyti II Pasaulinio karo metu žuvusio vokiečių kario palaikų ekshumavimo darbai. Duomenų apie kapavietę suteikė vietinis Zujūnų gyventojas Mantas Trinkūnas. Su juo informacija pasidalino šiose apylinkėse augęs Robertas Sesickis. Nepažymėta kapavietė yra prie Šumsko kelio, Sadūniškių kaimo Š dalyje, prie pat geležinkelio linijos Šumskas–Kyviškės. Anot R. Sesickio, XX a. 9 dešimtmetyje ją dar žymėjo skarda ir akmuo. Vietinių gyventojų žodžiais, čia palaidotas 1944 m. birželio–liepos mėnesiais dalinio evakuacijos metu žuvęs vokiečių karys – karininkas ar puskarininkis. Karo metu atvirų mūšių šiose apylinkėse beveik nevyko, daugiausia traukiniai buvo apšaudomi iš lėktuvų. Vienas bėgantis į traukinį vokiečių karys buvo sužeistas. Galbūt jį kliudė skeveldra. Karys žuvo ir saviškių buvo paliktas gulėti šalia geležinkelio. Jį šalia bėgių palaidojo vietiniai žmonės. Anot gyventojų, karių kūnus taip pat „išmesdavo iš traukinio, dažniausiai vien su apatiniais rūbais". Prieš laidojant kariui nuauti batai, vėliau jie parduoti Vilniuje. Liudininko žodžiais, panašiu laiku aplinkinėje sodyboje mirė ir vienas Raudonosios armijos kareivis, priklausęs tankų daliniui. Pirmiausia

jis palaidotas sodybos teritorijoje, vėliau gyventojai palaikus perlaidojo šalia geležinkelio, į V nuo vokiečių kario kapo. XX a. II pusėje jis buvo perlaidotas apie 7 km į Š esančiuose Mickūnuose.

Kapavietė yra geležinkelio linijos P pusėje, 7 m atstumu nuo bėgių, geležinkelio sankasos papėdėje. Palei sankasą, taip pat kapo vietoje eina žemės ūkio technikos suformuotas lauko kelias. Į P nuo jo driekiasi medžiais apaugęs ruožas. Apie 50 m į PR nuo karių kapavietės yra įduba. Liudininkų duomenimis, ji išlikusi nuo I Pasaulinio karo laikų, kai šioje vietoje partizanai susprogdino traukinį, gabenusį maisto atsargas.

Numanomoje palaidojimo vietoje ištirta viena 21,5 m^2 ploto perkasa. Po velėna ir dirvožemiu 20–30 cm gylyje pasiektas smėlis – įžemis. Pirmiausia aptiktas dalinai suardytas *kapas 1*. Kapo duobė ilgosiomis kraštinėmis orientuota Š–P kryptimi. Palaikai atidengti 40–50 cm gylyje. Mirusysis palaidotas ant nugaros, galva į P. Siauroje 1,75x0,5 m dydžio kapo duobėje buvo palaidotas suaugęs individas. Šis kapas vėliau perkastas. Pirminėje anatominėje padėtyje fiksuota tik dalis kojų ir rankų kaulų: abiejų pusių alkūnkauliai ir stipinkauliai bei dalis žastikaulių, ir abiejų pusių blauzdikauliai ir šeivikauliai bei pėdų kaulai (1 pav.). Žastikauliai nukapoti maždaug per diafizių vidurį. Centrinėje duobės dalyje, maždaug skeleto dubenkaulių srityje, užpilde rastas iš pirminės vietos išjudintas raktikaulis ir šlaunikaulio fragmentas. Likusios skeleto dalies nebuvo. Prie palaikų rasta uniformos detalių. Ties rankų kaulais aptikta Tarybų Sąjungos 1942 m. 10 kapeikų moneta. Remiantis liudininkų duomenimis, čia galėjo būti Raudonosios armijos kario palaikai, apardyti XX a. II pusėje ieškant karių palaikų ir perlaidojant centralizuotose kapinėse. 0,8 m atstumu į R nuo šio kapo fiksuota 90x60 cm dydžio, iki 90 cm gylio Š–P kryptimi orientuota duobė, galėjusi būti iškasta tuo metu ieškant minėto kario palaikų.

60 cm atstumu nuo apardyto kapo 1 aptiktas vokiečių kario *kapas 2*. Duobė ir mirusysis orientuoti analogiškai kaip pirmajame, tik kapo duobė daug didesnė – 1,5x 0,7 m. Palaikai atidengti 50–60 cm gylyje. Mirusysis, daugiau kaip 50 m. amžiaus vyras, palaidotas tvarkingai, ištiestomis kojomis, juosmens srityje sulenktomis rankomis (2 pav.). Atlikus antropologinę analizę (vykdė Ingrida Čičiurkaitė), alkūnkauliuose nustatyti su

1 pav. Apardytas kapas 1. N. Dargytės nuotr.

Fig. 1. Disturbed grave 1.

2 pav. Kapas 2. N. Dargytės nuotr.

Fig. 2. Grave 2.

fiziniu krūviu ir galbūt su amžiumi susiję pakitimai. Kairės pėdos kauluose ir šlaunikauliuose nustatyti keli galimų traumų požymiai. Mirusysis buvo su dantų taisymo žymėmis ir abiejų žandikaulių išimamais protezais. Prie palaikų rasta nedaug uniformos detalių, antpečių liekanų. Pastarieji radiniai patvirtina vietinių gyventojų informaciją apie palaidotojo karinį laipsnį. Pečių srityje rastas per pusę perlaužtas identifikacinis žetonas. Pagal užrašus ant jo karys galėjo priklausyti atsarginiam kavalerijos daliniui, transportavusiam amuniciją, maistą, korespondenciją ir panašiai.

Liudininkų duomenimis, pirmiausia prie geležinkelio bėgių palaidotas vokiečių karys, o vėliau į V nuo jo perlaidotas kitas, galbūt Raudonosios armijos karys. Tyrimai parodė, kad pastarasis palaidotas į R nuo vokiečių kario.

Vokiečių kario palaikai 2 bus perlaidoti Vilniaus Vingio parko karių kapinėse. Klausimas dėl kape 1 aptiktų galbūt Raudonosios armijos kario palaikų sprendžiamas. Dėl politinės situacijos kol kas jokių veiksmų dėl palaikų perdavimo Rusijos Federacijos atstovybei nesimama. Šiuo metu palaikai saugomi VšĮ „Kultūros vertybių globos tarnybos“ patalpose.

The Military Gravesite in Sadūniškiai Village

In 2017, a search was conducted near the Šumskas–Kyviškė railway line in Sadūniškiai village (Vilnius District) for the remains of German soldiers who perished during the Second World War. According to data supplied by local people, a German soldier, an officer or NCO who died during the June-July 1944 evacuation of his unit, was buried there. A 21.5 m^2 trench was excavated and two individuals were discovered interred in separate pits at a depth of 40–60 cm. The dead were oriented N–S with their heads to the S. The first burial had been disturbed with only some of the arm and leg bones in their primary position (Fig. 1). Based on information supplied by local inhabitants, the remains could belong to a soldier from a Red Army tank unit. In the second half of the 20th century, his remains could have been reburied in a centralised cemetery. 60 cm to the W of this burial, the grave of a German soldier was found (Fig. 2). The soldier, aged 50 years or more, belonged to a reserve cavalry unit transporting ammunition, food, or correspondence according to the identification tag found beside him.

Neringa Dargytė,
Diana Antropikaitė

Vokiečių karių kapavietė Žečkalnių kaime

2017 m. Žečkalnių kaime (Šakių r., Barzdų sen.) ieškota II Pasaulinio karo metu žuvusių vokiečių karių palaikų, vyko ekshumavimo darbai. Apie palaidotus karius VDK atstovams pranešė Lietuvoje gyvenantis vokietis H. Ahlersas. Palaidojimas buvo privačiame sklype, Žečkalnių kaimo Š dalyje, kelio Buktiškiai–Žečkalniai R pusėje esančioje sodyboje. Sodybos šeimininkė Vida Latvaitienė atsiminė, kad būdama vaikas matė, kaip tėvelis į jų sodybą atgabeno du karius, vilkėjusius žalius lietpalčius. Anot kitų gyventojų, kape buvo palaidoti 4 kariai. Žuvusius liudininkės tėvas palaidojo sodybos teritorijoje, atokiau nuo gyvenamojo namo. Iškasus duobę, ant dugno paklota šiaudų. Šiais prieš užkasant užkloti ir mirusiųjų kūnai. Kapą prižiūrėjo V. Latvaitienė su seserimi. Ilgą laiką šią vietą žymėjo sodybos šeimininkų pasodinta kryklė, vėliau vieta pažymėta traktoriaus padanga.